

Zaak C-67/23

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

8 februari 2023

Verwijzende rechter:

Bundesgerichtshof (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

17 november 2022

Beklaagde en verzoeker tot *Revision*:

S.Z.

Bij de verbeurdverklaring betrokken partij en verzoekster tot *Revision*:

W. GmbH

BUNDESGERICHTSHOF

BESLISSING

[omissis]

in de strafzaak

tegen

S.Z.,

bij de verbeurdverklaring betrokken partij: W. GmbH,

inzake bedrijfsmatige schending van een invoerverbod, als bedoeld in een in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschap bekendgemaakte, rechtstreeks toepasselijke rechtshandeling van de Europese Gemeenschap waarmee uitvoering wordt gegeven aan een door de Raad van de Europese Unie op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid vastgestelde economische sanctiemaatregel – Myanmar-embargo

andere partij in de procedure: de Generalbundesanwalt (procureur-generaal)
bij het Bundesgerichtshof
[omissis]

De derde strafkamer van het Bundesgerichtshof (hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken, Duitsland; hierna: „BGH”) heeft op 17 november 2022 overeenkomstig artikel 267, derde alinea, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: „VWEU”) beslist:

- I. Het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) wordt ter uitlegging van verordening (EG) nr. 194/2008 van de Raad van 25 februari 2008 tot verlenging en verscherping van de beperkende maatregelen tegen Birma/Myanmar en tot intrekking van verordening (EG) nr. 817/2016 (PB L 66 van 10 maart 2008, blz. 1) verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:
1. Moet het begrip „van oorsprong uit Birma/Myanmar” in artikel 2, lid 2, onder a), onder i), van verordening (EG) nr. 194/2008 aldus worden uitgelegd dat geen van de onderstaande bewerkingen van in Myanmar gegroeide teakhouten stammen in een derde land (in casu: Taiwan) tot een wijziging van de oorsprong heeft geleid, zodat het bij het aldus bewerkte teakhout nog steeds om „goederen van oorsprong uit Birma/Myanmar” ging:
 - verwijderen van de takken en schors van het teakhout;
 - op maat zagen van de teakhouten stammen tot „teak-squares” (van takken ontdane, ontschorste en vierkant gezaagde stammen);
 - klein zagen van de teakhouten stammen tot planken of latten (gezaagd hout)?
 2. Moet het begrip „vanuit Birma/Myanmar uitgevoerd” in artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), van verordening (EG) nr. 194/2008 aldus worden uitgelegd dat alleen goederen die rechtstreeks vanuit Myanmar in de Europese Unie zijn ingevoerd, daaronder vallen, zodat goederen die eerst naar een derde land (in casu: Taiwan) zijn overgebracht en van daaruit naar de Europese Unie zijn vervoerd, niet onder de regeling vallen, ongeacht of zij in het derde land een be- of verwerking hebben ondergaan die er oorsprong aan verleent?
 3. Moet artikel 2, lid 2, onder a), onder i), van verordening (EG) nr. 194/2008 aldus worden uitgelegd dat een door een derde land (in casu: Taiwan) verstrekt certificaat van oorsprong, volgens hetwelk klein gezaagde of op maat gezaagde uit Myanmar afkomstige

teakhouten stammen door die bewerking in het derde land de oorsprong van dat land zouden hebben verkregen, niet bindend is voor de beoordeling of het invoerverbod van artikel 2, lid 2, van verordening (EG) nr. 194/2008 is geschonden?

[omissis]

Motivering:

1 Bij de derde strafkamer van het BGH zijn door beklagde en de bij de verbeurdverklaring betrokken partij beroepen in *Revision* ingesteld tegen een beslissing van het Landgericht Hamburg (rechter in tweede aanleg Hamburg, Duitsland) van 27 april 2021. Het Landgericht heeft beklagde wegens bedrijfsmatige schending van een invoerverbod, als bedoeld in een in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschap bekendgemaakte, rechtstreeks toepasselijke rechtshandeling van de Europese Gemeenschap waarmee uitvoering wordt gegeven aan een door de Raad van de Europese Unie op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid vastgestelde economische sanctiemaatregel (Myanmar-embargo), veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van één jaar en negen maanden. [omissis] Daarnaast heeft het Landgericht tegen de betrokken partij de verbeurdverklaring van drie in beslag genomen boomstammen uitgesproken en de ontneming van de opbrengsten uit de strafbare feiten ten bedrage van 3 310 902,98 EUR gelast.

I.

- 2 1. Aan de procedure in *Revision* liggen – voor zover relevant voor het verzoek om een prejudiciële beslissing – de volgende door het Landgericht vastgestelde feiten ten grondslag:
- 3 Beklaagde was de enige directeur van de rechtsvoorganger van de bij de verbeurdverklaring betrokken partij, [omissis] die onder meer handelde in het in Myanmar gekapte teakhout, dat voornamelijk in de scheepsbouw is gebruikt.
- 4 De onderneming zette onder leiding van beklagde de invoer van en de handel in teakhout uit Myanmar ook voort, nadat de Raad van de Europese Unie ter uitvoering van gemeenschappelijk standpunt nr. 2007/750/GBVB van de Raad van 19 november 2007 verordening (EG) nr. 194/2008 van de Raad van 25 februari 2008 tot verlenging en verscherping van de beperkende maatregelen tegen Birma/Myanmar en tot intrekking van verordening (EG) nr. 817/2016 (hierna: „verordening nr. 194/2008”) had vastgesteld, waarbij de invoer van teakhout dat van oorsprong uit Myanmar is en vanuit Myanmar is uitgevoerd, is verboden.
- 5 Op initiatief van beklagde heeft de houthandel onder meer tussen oktober 2009 en mei 2011 in zestien gevallen teakhout in het douanegebied van de Unie ingevoerd [omissis]. De in Taiwan gevestigde leverancier van de houthandel van beklagde had de teakbomen eerder in Myanmar gekapt, de stammen naar Taiwan

vervoerd en aldaar in zagerijen bewerkt. Het Landgericht heeft vastgesteld dat de boomstammen in Taiwan op drie verschillende manieren zijn bewerkt: soms werden zij alleen van de takken ontdaan en ontschorst, dat wil zeggen de takaanzetten en de schors zijn verwijderd. In andere gevallen werden zij tot zogenoemde *teak-squares* gezaagd; dat zijn stammen die van de takken zijn ontdaan en ontschorst en vierkant zijn bezaagd. In weer andere gevallen werden de boomstammen tot planken of latten gezaagd (gezaagd teakhout). Na deze bewerking en voorzien van certificaten van oorsprong van de Taiwanese autoriteiten is het hout in alle gevallen per schip naar Hamburg (Duitsland) vervoerd en aldaar door de onderneming van beklaagde in ontvangst genomen.

6 2. Volgens de juridische beoordeling van het Landgericht was deze invoer ten tijde van de feiten naar Duits recht strafbaar op grond van § 34, lid 4, punt 2, van het Außenwirtschaftsgesetz (wet op de buitenlandse handel; hierna: „AWG 2009”) in de versie van 27 mei 2009, gelezen in samenhang met artikel 2, lid 2, onder a), van verordening nr. 194/2008:

7 § 34, lid 4, punt 2, AWG 2009 bepaalde:

„(4) Met een gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar wordt gestraft, degene die [...]

2. in strijd handelt met een in de Bundesanzeiger bekendgemaakt, rechtstreeks toepasselijk uitvoer-, invoer- doorvoer-, overbrengings-, verkoop-, leverings-, terbeschikkingstellings-, overdrachts-, dienstverlenings-, investerings-, ondersteunings- of ontduikingsverbod, als bedoeld in een handeling van de Europese Gemeenschappen waarmee uitvoering wordt gegeven aan een door de Raad van de Europese Unie op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid vastgestelde economische sanctiemaatregel.”

8 De verordening nr. 194/2008, die krachtens artikel 288, tweede alinea, VWEU in de Bondsrepubliek Duitsland rechtstreeks toepasselijk is, is – wat artikel 2, lid 2, onder a), betreft dat in casu aan de orde is – op 22 oktober 2009 in de Bundesanzeiger (Duitse staatscourant) bekendgemaakt.

9 Het Landgericht is ervan uitgegaan dat het teakhout ten gevolge van zijn bewerking in Taiwan de oorsprong van dat land heeft verkregen. Volgens het Landgericht is er daarom geen sprake van een schending van artikel 2, [lid 2,] onder a), onder i), van verordening nr. 194/2008. De rechter is evenwel van oordeel dat het teakhout ondanks de overbrenging naar Taiwan en de zaagwerkzaamheden aldaar (nog steeds) vanuit Myanmar in de zin van artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), van verordening nr. 194/2008 is uitgevoerd, zodat er sprake is van een schending van artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), van die verordening.

10 [omissis]

11 [omissis]

12 [omissis]

[omissis] [toepasselijkheid van relevante strafrechtelijke bepalingen *ratione temporis*; irrelevant voor de prejudiciële vragen]

- 13 3. Met zijn beroep in *Revision* verzet beklaagde zich tegen zijn veroordeling en de bij de verbeurdverklaring betrokken partij verzet zich met haar beroep in *Revision* tegen de beslissingen betreffende de verbeurdverklaring. Verzoekers stellen dat het materiële recht is geschonden. Zij trekken de door het Landgericht vastgestelde feiten niet feitelijk in twijfel, maar gaan van de rechtsopvatting uit dat de import van het in Taiwan op de hierboven beschreven wijze bewerkte teakhout niet in strijd was met artikel 2, lid 2, van verordening nr. 194/2008.
- 14 Ten eerste zijn niet alleen boomstammen vanuit Myanmar via Taiwan naar Duitsland vervoerd, maar hebben deze in alle gevallen in het derde land een bewerking of verwerking ondergaan die hieraan oorsprong verleent. Om die reden hebben de Taiwanese autoriteiten voor het hout ook certificaten afgegeven waarop Taiwan als land van oorsprong is vermeld. Bijgevolg is geen hout van oorsprong uit Myanmar ingevoerd, maar zijn Taiwanese houtproducten in Duitsland ingevoerd en was er daarom geen sprake van een situatie als bedoeld in artikel 2, lid 2, onder a), onder i), van verordening nr. 194/2008.
- 15 Ten tweede is het op het grondgebied van de Europese Unie ingevoerde teakhout – in tegenstelling tot de rechtsopvatting van het Landgericht Hamburg – niet in de zin van artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), van verordening nr. 194/2008 vanuit Myanmar uitgevoerd. De goederen zijn immers in alle gevallen vanuit Taiwan uitgevoerd. Artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), van verordening nr. 194/2008 had uitsluitend betrekking op de rechtstreekse overbrenging van de betrokken goederen vanuit Myanmar naar het grondgebied van de Europese Unie.
- 16 Verzoekers tot *Revision* stellen dat de opvatting van het Landgericht dat ook de invoer van goederen in de Unie die na de uitvoer uit Myanmar eerst in een of meer derde landen zijn ingevoerd, op grond van artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), van verordening nr. 194/2008 verboden is, tot gevolg zou hebben dat artikel 2, lid 2, onder a), onder i), van verordening nr. 194/2008 niet naast artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), van die verordening van toepassing zou zijn geweest. De goederen moeten, om hun oorsprong in Myanmar te hebben, in dat land geheel en al zijn verkregen of geproduceerd [artikel 23 van verordening (EEG) nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992; hierna: „douanewetboek”] of een ingrijpende verwerking of bewerking hebben ondergaan (artikel 24 van het douanewetboek). Hiervoor zouden zij zich echter in Myanmar moeten hebben bevonden en daarna volgens de rechtsopvatting van het Landgericht altijd vanuit Myanmar uitgevoerde goederen zijn, ook wanneer de be- of verwerking in een derde land hieraan oorsprong verleent. Indien de rechtsopvatting van het Landgericht juist zou zijn, zou artikel 2, lid 2, onder a), onder i), van verordening nr. 194/2008

volledig opgaan in artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), van verordening nr. 194/2008.

- 17 De uitlegging van artikel 2, lid 2, onder a), van verordening nr. 194/2008 door het Landgericht is bovendien in strijd met het doel en de strekking van deze embargoregeling, die in dezelfde bewoordingen ook in een groot aantal andere verordeningen van de Europese Unie op het gebied van embargo's te vinden is. Volgens deze gebruikelijke regel moet het invoerverbod gelden voor goederen uit het land waaraan sancties zijn opgelegd, maar niet voor producten die in een derde land uit grondstoffen of materialen zijn vervaardigd die afkomstig zijn uit het land waaraan sancties zijn opgelegd. De handel in producten uit derde landen mag immers niet worden beperkt. Zodra goederen (grondstoffen of materialen) die worden uitgevoerd uit een land waaraan sancties zijn opgelegd, in een derde land dusdanig worden be- of verwerkt dat zij wettelijk als goederen van oorsprong uit dat land moeten worden aangemerkt, gaan zij in de nieuwe goederen op; het nieuwe product mag niet onder de sanctieregeling vallen. Dit onderscheid is het doel van de regeling in artikel 2, lid 2, onder a), onder i), van verordening nr. 194/2008 (en in andere embargoverordeningen met dezelfde inhoud). Het invoerverbod voor goederen die uitgevoerd zijn vanuit het land waaraan sancties zijn opgelegd [artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), van verordening nr. 194/2008] vult deze bepaling slechts aan door bij goederen die rechtstreeks vanuit het land waarvoor de sanctie geldt, naar de Europese Unie worden overgebracht, af te zien van een onderzoek naar de oorsprong (van dat land), omdat hierbij geen derde land als handelspartner van de Unie betrokken is waarvan de op het grondgebied van de Unie ingevoerde producten moeten zijn uitgezonderd van de sanctieregeling.
- 18 4. In zijn conclusie bij het BGH is de Generalbundesanwalt, wat de uitlegging van de relevante bepalingen van verordening nr. 194/2008 betreft, de hierboven geschetste rechtsopvatting van het Landgericht Hamburg gevolgd. Hij voerde aan dat de bewerking van het vanuit Myanmar uitgevoerde teakhout alleen tot een wijziging van de oorsprong heeft geleid, maar dat het teakhout geen ander product is geworden. De twee verbodsbepalingen van artikel 2, lid 2, onder a), van verordening nr. 194/2008 hebben in zoverre elk een zelfstandige betekenis dat artikel 2, lid 2, onder a), onder i), doelt op de formele vaststelling van de oorsprong op basis van het douanewetboek en artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), op de feitelijke uitvoerhandeling vanuit Myanmar. Eventuele overlappingen tussen de afzonderlijke verboden zijn te wijten aan de wens van de Uniewetgever om een alomvattend verbod vast te leggen.

II.

- 19 De beslissing op de beroepen in *Revision* hangt af van het antwoord op de aan de orde zijnde prejudiciële vragen, zodat de verwijzende rechter, als rechterlijke instantie waarvan de beslissingen niet vatbaar zijn voor hoger beroep, krachtens artikel 267, derde alinea, VWEU gehouden is om zich tot het Hof te wenden.

- 20 Volgens de feitelijke vaststellingen van het Landgericht, die in beginsel bindend zijn voor het BGH als rechter in *Revision*, zijn de in Myanmar gekapte teakhouten stammen in Taiwan op maat gezaagd en dus be- of verwerkt. In dat geval zou de invoer van het teakhout alleen strafbaar zijn op grond van § 34, lid 4, punt 2, AWG 2009 of § 18, lid 1, punt 1, onder a), AWG, gelezen in samenhang met artikel 2, lid 2, onder a), van verordening nr. 194/2008, indien
- de bewerking of verwerking in Taiwan niet volstond om tot een wijziging van de oorsprong van het teakhout te leiden en het hout bijgevolg nog steeds van oorsprong uit Myanmar was [schending van artikel 2, lid 2, onder a), onder i), van verordening nr. 194/2008], of
 - indien de invoer, voor zover de in Taiwan verrichte zaagwerkzaamheden tot een wijziging van de oorsprong hebben geleid, op het grondgebied van de Europese Unie verboden was omdat de boomstammen eerst (als materiaal) vanuit Myanmar waren uitgevoerd [schending van artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), van verordening nr. 194/2008].
- 21 Of beklagde strafrechtelijk aansprakelijk is en bijgevolg een tot de betrokken partij gerichte verbeurdverklaring van de in beslag genomen boomstammen en een geldsom ter hoogte van de waarde van het verkregen maar niet in beslag genomen teakhout in aanmerking komt, hangt daarom af van de uitlegging van artikel 2, lid 2, onder a), onder i) en ii), van verordening nr. 194/2008.
- 22 De prejudiciële procedure is noodzakelijk omdat noch de rechtsvragen die in de prejudiciële vragen aan de orde worden gesteld, reeds door het Hof zijn beantwoord („acte éclairé”), noch de toepassing van het op de begrippen „oorsprong” en „uitvoer” in het kader van de buitenlandse handel toepasselijke Unierecht zo voor de hand ligt dat daarover geen redelijke twijfel kan bestaan („acte clair”). Dit laatste blijkt ook uit de verschillende rechtsopvattingen van de betrokken partijen in de procedure tot nu toe.
- 23 Meer in het bijzonder:
- 24 1. Volgens artikel 2, lid 2, onder a), van verordening nr. 194/2008 is het verboden om rondhout, hout en houtproducten als bedoeld in bijlage I bij de verordening in te voeren, indien die goederen
- „i) van oorsprong zijn uit Birma/Myanmar; of
 - ii) vanuit Birma/Myanmar zijn uitgevoerd”.
- 25 Volgens artikel 2, lid 3, van verordening nr. 194/2008 is de oorsprong van de goederen
- „bepaald overeenkomstig de relevante bepalingen van verordening (EEG) nr. 2913/92”,

dat wil zeggen overeenkomstig het douanewetboek. Artikel 23 van het douanewetboek bepaalt onder meer:

„(1) Goederen hebben hun oorsprong in het land waar zij in hun geheel zijn verkregen of geproduceerd.

Onder ‚goederen die geheel en al in een land zijn verkregen’ wordt verstaan:

[...]

b) aldaar geogste producten van het plantenrijk”.

26 Artikel 24 van het douanewetboek luidt als volgt:

„Goederen bij de vervaardiging waarvan twee of meer landen betrokken zijn geweest, zijn van oorsprong uit het land waar, in een daartoe ingerichte onderneming, de laatste ingrijpende en economisch verantwoorde verwerking of bewerking heeft plaatsgevonden die hetzij tot de fabricage van een nieuw product heeft geleid, hetzij een belangrijk fabricagestadium vertegenwoordigt.”

27 2. Aangezien het in Myanmar gekapte en uiteindelijk in de Bondsrepubliek Duitsland ingevoerde teakhout volgens de vaststellingen van het Landgericht in Taiwan verder is verwerkt tot (gedeeltelijk) ontschorst rondhout, *teak-squares* of gezaagd teakhout, waren twee landen bij de productie ervan betrokken.

28 a) Het in Myanmar gekapte en dus in de zin van artikel 23, lid 1 en lid 2, onder b), van het douanewetboek aldaar geogste teakhout, dat bijgevolg in ieder geval aanvankelijk van oorsprong uit Myanmar was, kan slechts de oorsprong uit Taiwan hebben verkregen, indien het verwijderen van de takken en het ruw zagen van het rondhout, het vierkante bezagen van de van takken en schors ontdane stammen (zogenoemde *teak-squares*) of het zagen tot planken en latten (gezaagd teakhout) dient te worden beschouwd als een laatste ingrijpende en economisch verantwoorde verwerking of bewerking van het teakhout in een daartoe ingerichte onderneming die hetzij tot de fabricage van een nieuw product heeft geleid, hetzij een belangrijk fabricagestadium vertegenwoordigt.

29 Zoals beschreven, zijn zowel het Landgericht als de andere bij de procedure betrokken partijen hiervan in casu uitgegaan.

30 b) Het lijkt evenwel twijfelachtig of de bewerking van het in Myanmar gekapte teakhout in Taiwan zo ingrijpend was dat het in de zin van artikel 24 van het douanewetboek de oorsprong uit Taiwan heeft verkregen. De verwijzende rechter neigt ertoe deze vraag ontkennend te beantwoorden, en wel voor alle soorten houtbewerking die in casu aan de orde zijn.

31 Het Hof heeft immers reeds geoordeeld dat verrichtingen welke met het oog op het gebruik van het product de uiterlijke verschijningsvorm beïnvloeden zonder evenwel de kwalitatieve eigenschappen in belangrijke mate te wijzigen, niet

oorsprongbepalend kunnen zijn (zie arresten van 26 januari 1977, C-49/76, EU:C:1977:9, punt 6, en 23 februari 1984, C-93/83, EU:C:1984:78, punt 13). Tegen deze achtergrond kan het tot verschillende graden van fijnheid vermalen van ruwe caseïne niet als oorsprongbepalend worden beschouwd, wanneer dit uitsluitend leidt tot een andere consistentie en verschijningsvorm van dat product met het oog op verder gebruik (arrest van 26 januari 1977, C-49/76, EU:C:1977:9, punt 7). Ook het uitbenen, het verwijderen van pezen en vet, het in stukken uitsnijden alsmede het vacuüm verpakken van rundvlees kan daaraan geen oorsprong verlenen, omdat het voornaamste gevolg is dat de verschillende delen van een geslacht dier worden verdeeld naar de kwaliteit en reeds bestaande eigenschappen en dat de uiterlijke verschijningsvorm wordt veranderd met het oog op de afzet (arrest van 23 februari 1984, C-93/83, EU:C:1984:78, punten 10 en 14).

- 32 Niettemin is de toepassing van het Unierecht in casu niet zo voor de hand liggend dat er redelijkerwijs geen twijfel in de zin van een „acte clair” bestaat. Het zagen van ruw teakhout tot gezaagd teakhout leidt immers tot een tariefwijziging in de nomenclatuur (hout: GS-post 4403; gezaagd hout met een dikte van meer dan 6 mm: GS-post 4407), terwijl dit bij de handelingen die tot een andere verschijningsvorm leiden, noch in geval van rundvlees [GS-post 0201 (vers of gekoeld) of GS-post 0202 (bevroren)] noch in geval van caseïne (GS-post 3501) gebeurt.
- 33 Een dergelijke wijziging van de tariefindeling op het niveau van de uit vier cijfers bestaande GS-post zou een aanwijzing kunnen zijn voor het bestaan van een ingrijpende behandeling van de goederen, omdat het geharmoniseerde systeem trapsgewijs van natuurlijke producten en grondstoffen tot goederen met een steeds hogere graad van verwerking is opgebouwd en een wijziging van de post daarom in het algemeen een inzet van arbeidskracht en kapitaal veronderstelt die volstaat om hieraan oorsprong te verlenen [omissis].
- 34 Zelfs wanneer bijlage 22-03 bij gedelegeerde verordening (EU) 2015/2446 van de Commissie van 28 juli 2015 tot aanvulling van verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad met nadere regels betreffende een aantal bepalingen van het douanewetboek van de Unie en ook al bijlage 15 bij verordening (EEG) nr. 2454/93 van de Commissie van 2 juli 1993 houdende vaststelling van enkele bepalingen ter uitvoering van verordening (EEG) nr. 2913/92 van de Raad tot vaststelling van het communautair douanewetboek slechts regels voor de preferentiële oorsprong vaststellen, zou het van belang kunnen zijn dat in die bepalingen als oorsprongbepalende be- en verwerking bij hout in beginsel de „vervaardiging uit materialen van om het even welke post, met uitzondering van die van het product waarbij de waarde van alle gebruikte materialen niet meer hoger is dan 70 % van de prijs af fabriek van het product” wordt genoemd, met dien verstande dat als uitzondering voor hout van GS-post 4407 als oorsprongbepalende be- of verwerking „schaven, schuren of aaneenvoegen door middel van een vingerlasverbinding” of „schaven, schuren of aaneenvoegen door middel van een stuikverbinding” vereist is.

- 35 Het antwoord op de eerste prejudiciële vraag is bijgevolg van belang voor de beslissing van het BGH op de beroepen in *Revision* in de onderhavige procedure.
- 36 3. Indien het in de procedure aan de orde zijnde teakhout, althans het teakhout waarvan de tariefindeling ten gevolge van de zaagwerkzaamheden in Taiwan is gewijzigd, de oorsprong uit Taiwan heeft verkregen, zodat de invoer ervan in de Unie niet in strijd was met artikel 2, lid 2, onder a), onder i), van verordening nr. 194/2008, zou de beslissing op de beroepen in *Revision* ervan afhangen of de invoer van goederen die van oorsprong uit een derde land zijn, in strijd was met artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), van verordening nr. 194/2008, wanneer een grondstof of materiaal waaruit de goederen in het derde land zijn vervaardigd, vanuit Myanmar (naar het derde land) is uitgevoerd (tweede prejudiciële vraag).
- 37 Indien het begrip „vanuit Birma/Myanmar uitgevoerd” in artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), van verordening (EG) nr. 194/2008 in tegenstelling tot de rechtsopvatting van het Landgericht Hamburg en de Generalbundesanwalt – waartoe de verwijzende rechter neigt – aldus moet worden uitgelegd dat alleen goederen die rechtstreeks vanuit Myanmar in de Europese Unie zijn ingevoerd, daaronder vallen, zodat goederen die eerst naar een derde land (in casu: Taiwan) zijn overgebracht en van daaruit naar de Europese Unie zijn vervoerd, niet onder de regeling vallen, ongeacht of zij in het derde land een be- of verwerking hebben ondergaan die hieraan oorsprong verleent, zou beklagde niet in strijd hebben gehandeld met artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), van verordening (EG) nr. 194/2008. Indien de bewerking van het teakhout in Taiwan voor het verkrijgen van de oorsprong bepalend is geweest en er dus geen sprake is van een schending van artikel 2, lid 2, onder a), onder i), van verordening (EG) nr. 194/2008, zou hij geen strafbaar feit hebben gepleegd.
- 38 Indien artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), van verordening (EG) nr. 194/2008 daarentegen, in overeenstemming met het Landgericht Hamburg en de Generalbundesanwalt, aldus moet worden uitgelegd dat een uitvoer vanuit Myanmar ook dan heeft plaatsgevonden, wanneer de in het grondgebied van de Europese Unie ingevoerde goederen of materiaal voor die goederen oorspronkelijk uit Myanmar afkomstig waren en de goederen via een derde land zijn ingevoerd of het uit Myanmar afkomstige materiaal naar een derde land is geleverd, aldaar oorsprongbepalend verwerkt is en het nieuwe product vervolgens is ingevoerd, zou beklagde, los van artikel 2, lid 2, onder a), onder i), van verordening (EG) nr. 194/2008, strafrechtelijk aansprakelijk zijn.
- 39 Derhalve is de tweede prejudiciële vraag van belang voor de beslissing van de verwijzende rechter in onderhavige procedure in *Revision*. Ook op dit punt kan een verwijzing naar het Hof niet achterwege blijven, omdat de juiste uitlegging van artikel 2, lid 2, onder a), onder ii), van verordening (EG) nr. 194/2008 niet in de zin van een „acte clair” voor de hand ligt en zonder enige twijfel is. Dit blijkt reeds uit de geschetste rechtsopvatting van het Landgericht Hamburg en de Generalbundesanwalt. Hiertegen kan echter worden ingebracht dat – zoals beklagde in zijn motivering van het beroep in *Revision* terecht opmerkt – ten

eerste artikel 2, lid 2, onder a), onder i), van verordening (EG) nr. 194/2008 volgens die opvatting geen zelfstandige werkingssfeer zou hebben en ten tweede producten uit derde landen die uit grondstoffen of materialen uit Myanmar zijn vervaardigd, onder het invoerverbod zouden vallen, hetgeen waarschijnlijk in strijd is met de intentie van de embargoregeling.

- 40 4. In de invoerzaken, die aan dit verzoek om een prejudiciële beslissing ten grondslag liggen, hebben de Taiwanese autoriteiten certificaten van oorsprong afgegeven volgens welke de klein gezaagde of op maat gezaagde uit Myanmar afkomstige teakhouten stammen, door de bewerking in Taiwan de oorsprong van dat land hadden verkregen. De verwijzende rechter legt het Hof daarom ook de derde prejudiciële vraag voor om te bepalen of deze certificaten van oorsprong bindend zijn voor de beoordeling van een schending van het invoerverbod van artikel 2, lid 2, van verordening (EG) nr. 194/2008, ook al weet hij dat het Hof in dit verband heeft geoordeeld dat er geen algemene wettelijke verplichting bestaat om certificaten van oorsprong van derde landen te erkennen (zie arresten van 25 juli 2018, C-574/17 P, EU:C:2018:598, punten 48 e.v., en 25 februari 2010, C-386/08, EU:C:2010:91, punt 73).

[omissis]

WERKDOCUMENT